

Zabezpečení přechodu z obrany do útoku z hlediska spojení a zvláštnosti tohoto přechodu v horském a zalesněném terénu

Podplukovník Ladislav Pelikán

Článek řeší ucelenou formou některé otázky spojení při přechodu z obrany do útoku především z hlediska požadavků na spojení a úkolů, které plní jednotlivé druhy pojiček.

Ve svém článku rozebírám otázky spojení při přechodu z obrany do útoku z protiuđeru. Poněvadž spojení pro tento způsob přechodu do útoku je závislé na spojení organizovaném pro protiuđer, rozeberu hlavně otázky spojení při protiuđeru a to na čáře rozvinutí protiuđerného uskupení a během protiuđeru.

Spojení při protiuđeru musí v armádě obranné operaci plnit složité úkoly: velitel a štáb armády musí zabezpečit velení svazkům a zálohám protiuđerného uskupení a to v prostorech soustředění, za jejich přesunu na čáru rozvinutí, při rozvíjení a v průběhu protiuđeru. Dále musí zabezpečit součinnost svazků a armádních záloh provádějících protiuđer, součinnost svazků protiuđerného uskupení se svazky, v jejichž obranném pásmu se protiuđer provádí, součinnost svazků protiuđerného uskupení se svazky letectva podporujících protiuđer a se svazkem (útvarem) atomových zbraní, předcházející-li protiuđeru atomové údery.

Dojde-li při protiuđeru k obličování a ničení nepřítelů, musí spojení zabezpečit součinnost svazků i útvarů zúčastněných na obličování a ničení nepřítelů.

Mimo uvedené úkoly musí být samozřejmě zabezpečeno spojení k zajištění velení a součinnosti k ostatním svazkům (zálohám), které se protiuđeru nezúčastní.

Všechny tyto úkoly bude muset spojovací náčelník plnit za rychle se měnící situace, v krátkém čase a za použití nepřátelských zbraní hromadného ničení, které i v době přípravy spojení pro protiuđer mohou způsobit zásadní změny ve spojovací soustavě. Kromě toho musí mít spojovací náčelník stále na paměti časové možnosti spojovacích útvarů a jednotek a používat ty síly a prostředky, které jsou s to rychle a bezpečně překonat a překlenout velké vzdálenosti.

Abyste spojení mohli při protiuđeru splnit všechny úkoly, je nutno je pro protiuđer plánovat předem a to již v přípravném období. Z toho důvodu musí být spojovací ná-

čelník důkladně seznámen s celkovým plánem obranné operace a s variantami možných protiuđerů, aby mohl včas provést potřebná opatření.

Spojení při přípravě a provádění protiuđeru musí být organizováno tak, aby velení vojskům mohlo být prováděno jak z předem určeného velitelského stanoviště, tak i z velitelského stanoviště armády. Přemísťování míst velení v době přípravy nebo provádění protiuđeru, značně ztěžuje organizaci spojení a tím i velení. Z hlediska spojení by bylo výhodné, aby v této době nedocházelo k přemísťování velitelského stanoviště ani předem určeného velitelského stanoviště, což je však z hlediska velení neúnosné. Před provedením protiuđeru dojde zpravidla k přemísťování předem určeného velitelského stanoviště, které se bude zřizovat zhruba ve vzdálenosti 2–3 km za čárou rozvinutí svazku protiuđerného uskupení.

Se zřetelem na utajení provozu, je nutno za nejvhodnější druh spojení na čáře rozvinutí považovat linkové spojení. Budování linkového spojení vyžaduje čas, síly a prostředky. Za předpokladu, že spojovací náčelník vyčlenil pro protiuđer dostatečně silnou zálohu sil a linkových prostředků, je čas hlavním faktorem ovlivňujícím budování linkového spojení na čáře rozvinutí. Je to v nejlepším případě doba od vydání rozkazu velitelem armády k provedení protiuđeru do dosažení čáry rozvinutí protiuđerným uskupením. Za tuto poměrně krátkou dobu lze však vybudovat pouze krátká linková vedení. Aby spojení linkovými pojičky mohlo být i v této situaci uskutečněno, je výhodné předem, již při organizování spojení pro obrannou operaci, zřídit za čárou rozvinutí

pomocný spojovací uzel a tento včlenit do celkového systému spojení. Z pomocného spojovacího uzlu, po vydání rozkazu velitelem armády k protiúderu, lze pak vybudovat krátká připojňá vedení k velitelským stanovištím svazků protiúderného uskupení a to ještě do té doby, než svazky dosáhnou čáry rozvinutí.

Pro vybudování linkového spojení na čáře rozvinutí musí být do krajnosti využito času, který je k dispozici. Aby mohlo být této poměrně krátké doby pro rozvinutí spojení plně využito, je výhodné předem včlenit síly a prostředky zabezpečující vybudování spojení na čáře rozvinutí a umístit je v prostoru pomocného spojovacího uzlu. Dále bude nutno, aby náčelníci spojovacích směrů provedli již v přípravném období potřebnou rekognoskaci a byli se svými úkoly důkladně obeznáni.

Směrové spojení se svazky provádějícími protiúder je nutno organisovat zvlášť po linii velitelského stanoviště a zvlášť po linii předsunutého velitelského stanoviště. Směrové stanice umístěné u velitelských stanovišť svazků, bude výhodné zapojovat na pomocný spojovací uzel, směrové stanice umístěné u předsunutých velitelských stanovišť svazků na předsunuté velitelské stanoviště armády. Není-li přímé spojení mezi předsunutým velitelským stanovištěm armády a předsunutými velitelskými stanovišti svazků možné, je možno toto spojení organisovat též přes pomocný spojovací uzel.

Z uvedeného je zřejmé, že správná volba pomocného spojovacího uzlu za plánovanou čarou rozvinutí a jeho začlenění do celkové spojovací soustavy je první a hlavní podmínkou úspěšné organisace spojení k zabezpečení velení pro protiúder. O tento pomocný spojovací uzel se bude zpravidla opírat linkové i směrové spojení se svazky a armádními zálčami včleněnými do protiúderného uskupení.

Za hlavní pojítka v průběhu protiúderu je nutno považovat směrová a rádiová pojítka, která nejlépe mohou zabezpečit nepřetržitě spojení na celou hloubku protiúderu a při přechodu do útoku.

Rádiového spojení používá se jak pro velitelské, tak, a to hlavně, pro součinnostní

spojení. Velení z předsunutého velitelského stanoviště i velitelského stanoviště se provádí v rádiových sítích velitele a štábu armády organisovaných již pro obrannou operaci. Přitom je výhodné převést všechny rádiové stanice velitelů (štábů) svazků spolupůsobících při protiúderu do jedné rádiové sítě velitele (štábu) a v druhé rádiové síti velitele (štábu) udržovat spojení se svazky, které se protiúderu nezúčastní.

Za protiúderu je nutno, aby spojovací náčelník armády organisoval součinnostní spojení jak mezi všemi svazky a zálčami armády spolupůsobících při protiúderu, tak i součinnostní spojení mezi útvary svazků. Toto spojení vystupuje do popředí tehdy, je-li při protiúderu prováděno obklíčování a ničení nepřítele. Pro toto období se zpravidla organisují zvláštní rádiové sítě pro protiúder, nebo se součinnost organisuje na samostatných přijímacích frekvencích (pro každou stanici).

Za svazky při protiúderu se budují linkové spojovací směry nebo spojovací osa. V průběhu protiúderu nebudou linkové spojovací jednotky plně stačit tempu protiúderu a linkové směry (osa) nebudou vždy plně využity; bude jich využito až při další činnosti svazků, to jest při přechodu do obrany nebo při provádění obklíčování a ničení nepřítele. Přeroste-li protiúder v útok, použije se vybudované spojovací osy nebo některého spojovacího směru k prodlužování spojovací osy armády v následující útočné operaci.

V prostoru předsunutého velitelského stanoviště armády je výhodné umístit jednu až dvě soupravy směrových stanic RDS-66 a organisovat spojení v první řadě s veliteli svazků protiúderného uskupení a dále, je-li výhodný terén, i s veliteli svazků, kteří spolupůsobí při protiúderu. Takto organisované spojení zabezpečuje veliteli armády spojení se všemi veliteli svazků zúčastněných při protiúderu.

Je-li prováděn protiúder armády současně na dvou směrech (vstřícný protiúder), velí velitel armády svazkům na jednom směru z předsunutého velitelského stanoviště a spojení se svazky na druhém směru udržuje přes velitelské stanoviště.

Z uvedeného je možno učinit tyto závěry:

1. Spojení pro protiúder se uskutečňuje za rychle se měnící situace, v krátkém čase a za použití zbraní hromadného ničení.
2. Má-li spojení za protiúderu splnit všechny úkoly, musí být předem plánováno, to jest spojovací náčelník musí obdržet včas potřebné podklady.
3. Rádiové spojení pro protiúder se organisuje v přípravném období; musí být orga-

nisováno tak, aby plně vyhovovalo jak pro obrannou operaci, tak i pro protiúder. Do zahájení protiúderu je použití rádiového spojení zakázáno. Plně se uplatňuje až v průběhu protiúderu.

4. Úkoly kladené na součinnostní spojení jsou velmi rozsáhlé a mohou je splnit pouze rádiová pojítka. S ohledem na protirádiovou činnost nepřítele, nesmí se rádiových sítí organisovaných pro protiúder, používat před provedením protiúderu.

5. Spojení směrovými a linkovými pojítky se organisuje přes pomocný spojovací uzel, který se volí v prostoru čáry rozvinutí.

6. Pro rozvinutí linkového a směrového spojení na čáře rozvinutí je rozhodující čas; proto musí být vyčleněna předem poměrně silná záloha spojovacích prostředků a náčelníci směrů musí být předem seznámeni se svými úkoly.

Spojení při přechodu z protiúderu do útoku. Při přerůstání protiúderu do útoku nebude možno s ohledem na nedostatek času provádět velké změny v organisaci spojení. Přechod do útoku musí být spojovacím náčelníkem předvídan a spojení pro obrannou operaci organisováno zásadně vždy tak, aby bylo schopno zabezpečit velení i pro tento případ.

Abyste se složení rádiových sítí v průběhu obranné operace i při přechodu z protiúderu do útoku mohlo snadno přizpůsobit, musí být učiněno vhodné opatření pro přechod rádiových stanic z jedné do kterékoli rádiové sítě.

Tímto opatřením je možno přizpůsobit rádiové spojení pro přechod do útoku, bez vydávání nového nařízení pro spojení, které by v žádném případě v této situaci k podřízeným neproniklo.

Při přechodu z protiúderu do útoku, bude výhodné rádiové sítě velitele a štábu armády (organisuje se zpravidla po dvou rádiových sítích) upravit tak, aby v jedné rádiových sítích velitele a štábu armády bylo organisováno spojení se svazky v úderném uskupení a ve zbývajících rádiových sítích s ostatními svazky, které přecházejí do druhého sledu armády.

Plynulý přechod z protiúderu do útoku ovlivní zvláště použití linkových a směrových pojítek na čáře zasazení úderného uskupení. Zatímco při útočné operaci z chodu dochází ve výchozím prostoru k útoku byt k částečnému rozvinutí linkových pojítek, při přechodu z protiúderu do útoku bude spojení se svazky úderného uskupení organisováno hlavně směrovými pojítky.

Pro zabezpečení spojení se svazky úderného uskupení bude výhodné plánovat a zřídit ve vhodné vzdálenosti za čarou zasazení pomocný spojovací uzel (popřípadě dva pomocné uzly — podle počtu zasazených svazků) a z něho organisovat spojení. Pouze se svazky umístěnými poblíž pomocných

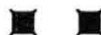
spojovacích uzlů bude možno organisovat nejnütnější spojení i linkovými pojítky.

Pomocný spojovací uzel zřízený na čáře zasazení je nutno včlenit do celkové spojovací soustavy, tzn., že je nutno k němu vybudovat spojovací osu a to směrovými pojítky a podle možnosti i linkovými pojítky. Jak již bylo dříve uvedeno, je možno využít linkové spojovací osy nebo některého spojovacího směru budovaného ve směru protiúderu, jako osy pro další útočnou operaci.

Velký význam při přechodu z protiúderu do útoku má umístění velitelského stanoviště armády. V obranné operaci se zpravidla umísťuje v prostoru druhého pásma obrany, tj. ve vzdálenosti asi 30—35 km od předního okraje. Bude-li čára zasazení úderného uskupení volena na předním okraji obranného pásma, je možno i z této vzdálenosti zabezpečit velení a spojení s úderným uskupením. Bude-li však čára zasazení volena ve větší vzdálenosti, před původním předním okrajem, bude tato vzdálenost na závalu jak velení, tak i spojení; přemísťovat v této situaci velitelské stanoviště armády blíže k přednímu okraji nebude však možno. K jeho přemístění bude muset však dojít po vyražení k útoku. Z tohoto důvodu bude proto výhodné, předvídá-li se přechod do útoku a jsou-li proto ovšem podmínky, volit v obranné operaci velitelské stanoviště armády blíže k přednímu okraji. Bude-li velitelské stanoviště armády pro obrannou operaci voleno podle běžných zásad, bude nutno aspoň rádiově vysílat středisko armády umístit směrem k přednímu okraji, nebo v tomto prostoru připravit záložní vysílací středisko a z něho při přechodu do útoku zabezpečovat rádiové spojení.

K organisování spojení při přechodu z protiúderu do útoku možno učinit tento závěr:

1. Hlavními pojítky při zasazování úderného uskupení budou rádiová a směrová pojítka.
2. Rádiové spojení organisované pro obrannou operaci musí být organisováno hlavně pro boj v hloubce obrany, tj. pro případ provádění protiúderu a pro přechod do útoku.
3. Rádiové spojení je nutno organisovat tak, aby změna ve složení rádiových sítí mohla být snadno a rychle prováděna.
4. Na čáře zasazení, je nutno zřídít jeden nebo dva pomocné spojovací uzly a z nich organisovat spojení se svazky úderného uskupení v první řadě směrovými pojítky; pouze se svazky umístěnými poblíž pomocných spojovacích uzlů organisovat i linkové spojení.
5. Aby byl zabezpečen dosah rádiových stanic, je nutno buď volit velitelské stanoviště armády pro obrannou operaci blíže k přednímu okraji, nebo vysílací rádiové středisko umístit ve směru k přednímu okraji.

Spojení při přechodu z protiúderu do útoku v horském a zalesněném terénu

Při přechodu z protiúderu do útoku v horském a zalesněném terénu ovlivní spojení:

- zvláštnosti operačního charakteru a
- zvláštnosti vyplývající z charakteru terénu.

Zvláštnosti vyplývající z operačního hlediska, jako velká šířka a hloubka obranného pásma, aktivní obrana založená na širokém manévru sil a prostředků, větší počet variant protiúderů, častější případy provádění protiúderu do pásma sousední armády nebo provádění protiúderu na dvou směrech, nemají v podstatě vliv na vytyčené již zásady organisace spojení.

Velká šířka a hloubka obranného pásma způsobí jistě určité potíže při organisování spojení pro obrannou operaci, které však při provádění protiúderu, nebo při přechodu do útoku, nebudou již mít velký vliv na spojení, zvláště na jeho způsob organisování. Stejně tak bude muset spojovací náčelník již při zaujímání obrany organisovat spojení tak, aby bylo schopno zabezpečovat velení za širokého manévru sil a prostředků. O ostatních zvláštnostech z operačního hlediska bylo již pojednáno v předcházející části.

Horský a zalesněný terén, jeho strmé svahy, neprostupnost, málo komunikací, lesní masivy, vodivost půdy atd., ovlivní však značně způsob použití jednotlivých pojítek. Jeho vliv na jednotlivá pojítka bude různý.

Rádiová pojítka jsou vcelku spolehlivým pojítkem a jsou i v horském i zalesněném terénu nejvýhodnějším prostředkem k zabezpečení velení vojskům.

Přitom je však třeba pamatovat na celou řadu zvláštností, které vyplývají z charakteru šíření rádiových vln. Jsou to:

a) šíření povrchových rádiových vln za terénní vyvýšeniny je umožněno ohybem vln kolem překážek. Tento ohyb je tím větší, čím je délka vlny větší proti rozměru překážky. U délek vln menších než je rozměr překážek, nastává za překážkou elektromagnetický stín;

b) les představuje pro elektromagnetické vlny útlumový činitel. Intensita pole ve srovnání s volným prostorem klesne při spojení vlivem útlumu v lesních prostorech na třetinu až desetinu původní hodnoty.

Hustý, vlhký, listnatý les způsobí průměrně čtyřnásobně až pětinasobně větší útlum ve srovnání se vzrostlým jehličnatým lesem o středních hodnotách vlhkosti. Přemístěním stanic z lesa na mýtinu v lese se intensita pole zvyšuje asi o 50 %.

Vcelku možno počítat se sníženým dosahem rádiových stanic o 30—50 %, přičemž je nutno umístit rádiové stanice na vyvýšená a otevřená místa (ne v lese), směrem k protějším stanicím;

c) vzhledem k nedostatku komunikací nebude vždy možno plně počítat s použitím automobilních rádiových stanic v každé situaci a zaujímání vhodných prostorů rádiovými stanicemi bude ztíženo a bude trvat delší dobu, čímž se ztíží manévry těmito pojítky.

Z uvedeného vidíme, že zatím co dochází ke snížení dosahu rádiových stanic vlivem terénu, zvětšují se vzdálenosti, na které musí rádiové spojení zabezpečovat velení s ohledem na to, že armádě bývá přidělováno v obranné operaci v horském a zalesněném terénu širší a hlubší pásmo. Je tedy zabezpečení dosahů rádiových stanic nejdůležitějším úkolem, který je zpravidla nutno řešit zřizováním retranslačních stanic, což má ovšem za následek další snížení schopnosti manévru rádiovými pojítky.

Z hlediska šíření vln, platí pro směrová pojítka totéž jak bylo uvedeno u rádiových pojítek, avšak tyto nevýhody lze snadněji vyloučit.

Hornatý a kopcovitý terén umožňuje použít směrového spojení na značně vzdálenosti, někdy i s poměrně malým počtem reléových stanic.

Horský terén umožňuje organizovat směrové spojení podél údolí, čímž je snížena jednak možnost odposlechu a jednak rušení ze strany nepřítele. Bude-li směrové spojení takto organizováno, bude jeho použití všestrannější než v normálních podmínkách.

Vzhledem k tomu, že výstavba připojných linkových vedení od směrových stanic do prostoru velitelských stanovišť je většinou pro těžko dostupný terén zdoluhavá, je výhodné zřizování reléových stanic a spojovací směry reléovat až do samé blízkosti spojovacích uzlů těchto stanovišť. K ovládání rádiových stanic z velitelského stanoviště je možno též použít malých rádiových stanic R-105.

Organisování směrového spojení vyžaduje zřizování většího počtu reléových stanic, což má za následek zvětšení zranitelnosti spojení a snížení schopnosti manévru.

Poněvadž bude nutno směrové stanice často umísťovat v těžko dostupných prostorech, bude pro jejich přepravu v mnoha případech zapotřebí vrtulníků. Též navazování a udržování spojení přes několik reléových stanic bude obtížnější a na spojích může docházet k častějším poruchám technického rázu.

Použití linkového spojení je v důsledku malé hustoty stálých sítí a obtížím při výstavbě polních vedení omezeno jen na dostupné směry.

Při organisování linkového spojení je nutno vždy počítat se 150—200% zvýšením spotřeby linkových prostředků proti rovinnatému terénu a se snížením výkonu stavebních jednotek na $\frac{1}{2}$ až $\frac{1}{3}$ normy.

Rovněž je nutno počítat s tím, že půda je většinou těžká a kámen se nachází již v poměrně malé hloubce. To značně ztěžuje budování a opravy permanentních vedení. Nepříznivé meteorologické podmínky rovněž značně snižují jejich spolehlivost (sníh, mrazy, led). Tyto podmínky rovněž značně ztěžují udržování vedení a vyžadují si značného počtu sil.

Rozsáhlé lesní prostory ztěžují orientaci při stavbě polních vedení zvláště v noci a při případných požárech způsobují značné ztráty linkové techniky.

■ ■
Vliv horského a zalesněného terénu ztěžuje použití pohyblivých pojítek. V mnoha případech je třeba vybírat oklikové cesty a mít k dispozici speciální dopravní prostředky s dobrou průchodností.

Vzhledem k značným požadavkům kladeným na tato pojítka, je třeba počítat s větším počtem sil a prostředků.

Horský zalesněný terén působí též potíže při vyhledávání vhodných přístávacích ploch pro letouny a v mnoha případech bude možné použít pouze vrtulníků.

Z á v ě r

Zásady pro organisování spojení při přechodu z protiúderu do útoku v horském a zalesněném terénu neliší se v podstatě od všeobecných zásad. Horský a zalesněný terén ztěžuje organisování spojení, zvětšuje potřebu sil a prostředků. Na jeho vybudování je zapotřebí více času než v normálních podmínkách, přičemž je nutno zřizovat více retranslačních rádiových stanic a reléových směrových stanic. Tím se zvětšuje zranitelnost spojení, zmenšuje se schopnost manévru pojítek a spojení se stává těžkopádnější.

Těchto potíží při organisování spojení musí si být velitelé a náčelníci štábu vědomi a při organisování boje musí vytvářet takové podmínky, aby spojení i v horském a zalesněném terénu mohlo splnit úkoly na ně kladené.

В статье рассматриваются в полной форме некоторые вопросы о связи во время перехода из обороны в наступление, в первую очередь с точки зрения требований, предъявляемых к связи, и задач, выполняемых отдельными видами средств связи.
